On erittäin ikävää, jos koko ammattikunnan maine pilataan, sillä valtaosa lähihoitajista on todella päteviä. **HOIVA-ALAN YRITTÄJÄ RISTO MARTIKAINEN, LAPINLAHTI**

Hoitoala houkuttaa, mutta millaista väkeä?

Kun väki vanhenee, hoitoalan ihmisille tulee kysyntää. Mutta buumissa on vaaransa.

Hoitoalan työntekijät vanhenevat ja vanhusten määrä kasvaa, joten hoiva-alalta eivät työt lopu. Työntekijäpulaan varaudutaan kouluttamalla tuontityövoimaa ja avustavaa väkeä uudella pikakoulutuksella.

Millaisella osaamisella meitä siis hoidetaan vanhuksina?

Jotkut työnantajat ovat havainneet, että buumissa alalle tulee myös ihmisiä, jotka eivät sinne sovi.

Tällaisen havainnon teki lapinlahtelainen **Risto Martikainen**, jonka hoiva-alan Virkku-yrityksessä vieraili lähihoitajaopintojen alkuvaiheen opiskelijaryhmä. Heissä näkyi tuttuja päihdeongelmaisia.

”Olen kuullut muiltakin, että alan opintoja suositellaan ihmisille, jotka eivät oikein löydä suuntaa elämälleen ja että tutkinnosta päästetään helposti läpi.”

”Se on minusta väärin, koska heidän pitäisi pystyä hoitamaan muita ihmisiä. On erittäin ikävää, jos koko ammattikunnan maine pilataan, sillä valtaosa lähihoitajista on todella päteviä.”

Ongelma on kasvussa

Sosiaali- ja terveysalaa valvovan Valviran tilastot vahvistavat yrittäjän havainnon. Valvira teki vuonna 2013 yhteensä 209 sellaista päätöstä, joissa terveydenhuollon ammattihenkilölle tuli seuraamuksia. Määrä kasvoi viidenneksen vuodesta 2012 ja yli tuplaantui viidessä vuodessa.

Puolessa näistä poistettiin ammattioikeudet tai kiellettiin ammattinimikkeen käyttö. Lisäksi rajoitettiin ammatin harjoittamisoikeutta.

Yleisin syy oli päihde- tai lääkeriippuvuus. Siihen saattoi liittyä lääke- tai omaisuusvarkauksia sekä mielenterveysongelmia.

”Kehitys on huolestuttavaa”, sanoo peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** (sd.). Hän peräänkuuluttaa oppilaitoksilta, työpaikoilta ja ihmisiltä itseltään tiukempaa vastuuta ja suhtautuu varoen pätevyysnormien purkamiseen. Erityisen huolellinen hän olisi potilasturvallisuuden ja lastensuojelun kanssa.

Alalle ohjataan helposti?

Valvirassa uskotaan, että väärinkäytösten lisääntyminen selittyy ennen kaikkea työnantajien valveutuneisuudella. Ilmiö on selvä riski potilasturvallisuudelle.

”Emme halua leimata mitään ryhmää, mutta todeta julkisuuteenkin sen, että tietoomme tulleet ongelmat ovat lisääntyneet nopeasti viime vuosina”, johtaja **Tarja Holi** sanoo.

”Olemme huolissamme siitä, että alalle ohjataan ainakin jonkin verran niitä, jotka eivät alalle sovellu. Tämä koskee todennäköisesti erityisesti työvoimapoliittista koulutusta.”

Valviran rajoittamispäätöksiä tuli suhteellisesti eniten lääkäreille, mutta määrällisesti lähi- ja perushoitajille. He voivat tosin jatkaa hoitotyössä, jos työnantaja niin haluaa.

”Tässä hädässä ei saa tehdä sitä virhettä, että työvoimahallinto pakottaa alalle sellaisiakin henkilöitä, jotka eivät sinne sovi”, sanoo Terveys- ja sosiaalialan yrittäjien Teson toiminnanjohtaja **Marjo Rönkä**.

Hän epäilee, että alalle tullaan, jotta olisi ”edes joku opiskelupaikka”. Tähän kannustaa myös nuorisotakuu.

”Ongelmia on ja ne näkyvät etenkin siellä, missä työvoimaa on heikosti saatavilla. Voi olla tilanne, ettei hakijoista voi palkata ketään.”

TE-toimisto kiistää

Työvoimaviranomainen ei syytöksiä niele.

”Koulutukseen hakeudutaan myös suoraan ja me ohjaamme koulutuksiin kiinnostuksen mukaan. Ketään ei pakoteta minnekään”, Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimiston palvelujohtaja **Päivi Halonen** sanoo.

”Tietenkään ei voi sanoa ’ei koskaan’. Koulutukseen voi hakea kuka tahansa, eivätkä alkoholiongelmat välttämättä tule esiin testeissä ja haastatteluissa.”

Myös lääke- tai selkäongelmat voivat käydä ilmi vasta työssä.

Pienen paikkakunnan työnhakijat tunnetaan paremmin kuin suuren.

”Toisaalta ihmisille pitää antaa mahdollisuus, vaikka olisi nuorempana törttöillyt. Luotan, että oppilaitoksilla on moraalia ja etiikkaa”, sanoo Superin koulutuksesta vastaava asiantuntija **Soili Nevala**.

Työvoimahallinto kilpailuttaa työvoimakoulutuksen, ja hinnalla on iso paino.

Laki antaa selkänojaa

Soveltumattomat tulisi Valviran Holin mielestä karsia alalta jämäkämmin ennen opintoja ja niiden aikana ja työnantajien madaltaa puuttumiskynnystään.

Yksi yritys valvoa alaa on vuonna 2012 voimaan tullut Sora- eli soveltumattomuuden ratkaisuja -lainsäädäntö. Sen nojalla oppilaitos voi puuttua paremmin ongelmiin ja jopa perua opiskeluoikeuden.

Etelä-Savon ammattiopistossa Sora-perustetta ei ole käytetty lähihoitajilla.

”Oppilaat ovat hoksanneet erota keskustelujen jälkeen itse tai heidät on erotettu runsaiden poissaolojen vuoksi”, Pieksämäen vastuuopettaja **Minna Niemi** kertoo.

”Lähihoitajakoulutus on myös niin vaativa, että sieltä kyllä putoavat ne, jotka eivät pärjää.”

EIJA MANSIKKAMÄKI

Kirjoittaja on MT:n politiikan toimittaja ja itsekin lähihoitaja (2011).

PENTTI VÄNSKÄ

Lapinlahden Virkussa pätevyys tarkoittaa asiakasturvallisuutta. Lähihoitaja ja sosionomi Saija Keränen jakoi perjantaina lääkkeitä.

”Oppilaitokset pelkäävät menettävänsä rahaa”

Lähihoitajien etujärjestö Super on huolissaan siitä, että hoitoala tarvitsee lisää työvoimaa, mutta sitä tuotetaan kyseenalaisin keinoin.

”Se, että työ- ja elinkeinoministeriö esittää alalle pitkäaikaistyöttömiä, syrjäytymisuhan alla olevia ja maahanmuuttajia, kuvaa hyvinkin alan arvostusta”, puheenjohtaja **Silja Paavola** sanoo.

Alalla vakuutetaan huolellista opiskelijavalintaa paperihaun, haastattelujen ja testien perusteella.

”Nuorisoasteella näin tehdäänkin, mutta kaikkia aikuisia ei testata. Malli toimii periaatteessa, mutta ei käytännössä”, Paavola sanoo.

”Esimerkiksi Sora-lainsäädäntöä käytettiin viime vuonna kahdeksan kertaa eli ei lainkaan. Opettajat eivät uskalla, sillä se veisi koululta rahat.”

Sora antaa oppilaitokselle mahdollisuuden peruuttaa opiskeluoikeuden.

”Pikakoulutus on moraaliton”

Hoitoalalle alettiin kouluttaa pari vuotta sitten hoiva-avustajia, jotka opiskelevat osia lähihoitajan tutkinnosta. He voivat tehdä avustavia töitä, mutta ei lääkehoitoa eikä yksin hoitotyötä tai työvuoroja.

Lähihoitajien etujärjestö Super vastustaa tätä koulutusta.

”Se on moraaliton. Pikakoulutus tarkoittaa, että sisältö ei vastaa työn tarpeita eli kaikkia ikäryhmiä ei ehkä arvosteta samalla tavalla.”

> Malli toimii periaatteessa, mutta ei käytännössä.«
>
> **SILJA PAAVOLA**

Paavolan mukaan lähihoitaja tunnistaa sairaudet ja niiden hoidon, osaa tarkkailla vanhuksen vointia esimerkiksi ihosta ja neuvoa eri sosiaalitukien hakemisessa.

Hoiva-avustaja ei tähän pysty. Paavolan mukaan työnantajat käyttävät heitä silti lainvastaisesti hoitotyössä yksin tai tiimin runkona, koska se säästää rahaa.

”Tunnistamaton virtsatietulehdus tulee kuitenkin kalliiksi, sillä se vaatii usein sairaalahoitoa.”

Super turvaisi tulevat työvoimatarpeet lähihoitajilla ja lisäisi aloituspaikkoja 2 000:lla nykyisestä.

Myös sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestö Tehy on katsonut, että kelpoisuusehtojen alentaminen ja pikakoulutukset varsinkin vanhustenhoidossa vaarantavat potilasturvallisuuden ja hoidon laadun.

EIJA MANSIKKAMÄKI

”Kiusaus voi olla, mutta ketä se palvelee?”

Yhdeksi syyksi soveltumattomien henkilöiden hakeutumiseen hoitoalalle on epäilty oppilaitoksia: että ne olisivat harventaneet hakuseulaa saadakseen oppilaspaikat täyteen ja täydet valtionosuudet itselleen.

Onko tämä mahdollista?

”Kyllä kiusaus voisi olla olemassa, jos hakijoita on kovin vähän. Mutta ketä se palvelisi?” koulutuspäällikkö **Merja Nolvi** Turun aikuiskoulutuskeskuksesta kysyy.

Nolvin mukaan Etelä-Suomessa koulutuksiin riittää hakijoita, joten kaikki soveltuvatkaan eivät mahdu mukaan.

Turussa alkoi maaliskuussa maahanmuuttajien lähihoitajakoulutus ja on alkamassa työvoimapoliittinen lähihoitajakoulutus. Jälkimmäiseen haki 358, joista 64 haastatellaan, 30 valitaan niin sanottuun arviointi- eli suppilovaiheeseen ja 20 varsinaiseen koulutukseen työharjoittelun jälkeen.

Valikointia tehdään hakijan oman soveltuvuuskäsityksen, työnantajilta saadun palautteen sekä terveydentilan perusteella.

”Jos ongelmia ilmenee opiskelujen jo alettua, ne voidaan keskeyttää”, Nolvi kertoo.

Hän korostaa, että tulipa opiskelija koulutukseen mitä tietä tahansa, tutkinnon vaatimukset ovat samat.

”Kaikkialla on noudatettava samoja valtakunnallisia näyttötutkinnon vaatimuksia.”

EIJA MANSIKKAMÄKI

LÄHIHOITAJA

Nimikesuojattu ammattihenkilö

Nimikesuojatulta ammattihenkilöltä, kuten lähihoitajalta, voidaan väärinkäytöksissä kieltää ammattinimikkeen käyttö, mutta ei toimimista hoitotehtävissä. Lähihoitajan tutkintoa edelsivät muun muassa perus-, lasten-, kunto-, hammas- tai mielenterveyshoitajan koulutukset.

Laillistetun ammattihenkilön ammattioikeuksia voidaan rajoittaa tai poistaa. Näitä ovat sairaanhoitaja, lääkäri, psykologi, suuhygienisti, farmaseutti ja fysioterapeutti.

Valvira ylläpitää rekisteriä terveydenhuollon ammattihenkilöistä.

Lähihoitajaksi opiskellaan peruskoulu- tai ylioppilaspohjalta. Koulutus kestää 2–3 vuotta. Lähihoitajia valmistuu vuosittain 8 000.

Opiskella voi monta tietä: nuorena tai aikuisena, omaehtoisesti, oppisopimuksella tai työvoimapoliittisena koulutuksena, opetussuunnitelmalla tai näyttötutkintona.

Tutkinto muodostuu viidestä osasta, joissa opiskellaan hoito- ja kasvatustyötä sekä voidaan erikoistua kymmeneen suuntaan: päiväkodista päihdetyöhön ja vanhuksista hammashoitoon.

EU ohitti viime vuonna Yhdysvallat maatalousviennissä

BRYSSEL (MT)

EU:n maatalousvienti unionin ulkopuolisiin maihin nousi viime vuonna uuteen ennätykseen.

Samalla EU ohitti Yhdysvallat maailman suurimpana maatalousviejänä.

Unionista vietiin viime vuonna maataloustuotteita yhteensä 120 miljardin euron arvosta. Vienti kasvoi vuoteen 2012 verrattuna 6 miljardilla eurolla.

USA:n maatalousviennin arvo oli 115 miljardia euroa. Yhdysvallat on myös suurin markkina eurooppalaisille tuotteille. EU:n tuotteista 13 prosenttia vietiin Yhdysvaltoihin. Toiseksi suurin markkina oli Venäjä ja kolmantena Kiina.

Arvoltaan tärkeimmät vientituotteet olivat alkoholijuomat, viljat ja maitotuotteet. EU-maihin taas tuodaan erityisesti eläinten rehua, hedelmiä, kahvia ja teetä.

Vilja on EU:n tärkeimpiä vientituotteita.

Eniten EU-maihin tuodaan maataloustuotteita Brasiliasta ja Yhdysvalloista.

EU:hun tuotiin maataloustuotteita 101,5 miljardilla eurolla. Maatalouskaupan ylijäämä nousi 18,5 miljardiin euroon.

Suomen osalta viime vuoden vientitilastoja ei vielä ole käytössä. Vuonna 2012 Suomen elintarvikevienti oli noin 1,6 miljardia euroa, josta hieman vajaa puolet suuntautui EU:n ulkopuolelle.

Ukrainasta tuodaan viljaa

EU-maat tuovat Ukrainasta erityisesti viljaa, kasviöljyjä sekä soijaa. Tuonti on pääasiassa muuta viljaa, kuin vehnää.

Viime vuonna Ukrainasta tuotiin EU:hun maataloustuotteita yhteensä 3,8 miljardin euron edestä, joka vastasi vajaata neljää prosenttia kaikesta maataloustuotteiden tuonnista.

EU vei Ukrainaan maataloustuotteita runsaalla kahdella miljardilla eurolla. Jos mukaan otetaan muut kuin maataloustuotteet, kauppa on EU:n kannalta selvästi ylijäämäistä.

Viime viikolla EU ilmoitti poistavansa tullit ukrainalaisilta tuotteilta, jo ennen kuin alueiden välinen vapaakauppasopimus tulee voimaan. EU-komission mukaan se voi tarkoittaa noin 400 miljoonan euron helpotuksia ukrainalaisten tuojien tullimaksuihin.

NIKLAS HOLMBERG

Maataloustuottajain yhdistysten

MTK

KEVÄTKOKOUKSET
pidetään 10.3.–16.3.2014
maataloustuottajaliitoittain seuraavasti

VARSINAIS-SUOMI
Perniö 13.3. klo 18.00 Leipyölin matkailumaatila, Leipyölintie 218, Perniö

Kokouksissa käsitellään sääntöjen 10 § kevätkokoukselle määräämät asiat; mm. hyväksytään toimintakertomus ja vahvistetaan tilinpäätös vuodelta 2013.

Maataloustuottajain yhdistysten johtokunnat

Sotaveteraanien hoiva turvataan

Peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** (sd.) lupaa turvata vanhuuden palvelut ja kuntoutuksen sotaveteraaneille sekä sotainvalideille.

Huovinen avasi sunnuntaina veteraaniviikon Viitasaarella. Veteraanihuollolla on hänen mukaansa erityisasema yhteiskunnassamme.

”Nykyinen hallitus on luvannut varmistaa sotiemme veteraanien vanhuuden palvelut.”

Valtion budjetissa varataan tälle vuodelle 300 miljoonaa euroa sotainvalidien ja veteraanien erityisetuuksiin ja kuntoutukseen.

Palvelujen lähtökohtana on tukea monipuolisesti kotona selviytymistä.

MT

UUTISTAUSTA

Ukrainan opetuksia

Tasan viikko sitten osallistuin Helsingissä tilaisuuteen, jossa presidentti Vladimir Putinin edustaja selosti Ukrainan tapahtumia. Esitys oli viileän asiallinen ja hyvin perusteltu. Tuli selväksi, että Krimin niemimaa kuuluu Venäjälle, siitä ei ollut tarpeen enää edes keskustella. Avoinna oli vain kysymys siitä, mitä tehdä Ukrainan valtion loppuosalle.

Koska Ukrainalla ei Venäjän mukaan ole laillista hallitusta, se ei enää ole ”täysivaltainen kansainvälisen politiikan subjekti” – ei siis itsenäinen valtio. Siitä on tullut geopolitiikan objekti. Siksi Venäjän, EU:n ja Yhdysvaltain tulee istua yhteiseen pöytään ja sopia, mitä Ukrainalle tehdään.

Kun EU:n johtajat viime viikolla olivat koolla Brysselissä, kävi selväksi, ettei EU kykene estämään Krimin niemimaan liittämistä Venäjään, jos Putin niin haluaa. Ja miksei haluaisi, kun se kerran on otettavissa vain muutaman varoituslaukauksen hinnalla?

Poliittisesti EU:n johtajat asettuivat tukemaan Kiovan hallitusta lähes yhtä pontevasti kuin Kansainliitto aikanaan Suomea talvisodan puhjettua. Taloudellisesti EU oli valmis ukrainalaisia auttamaan, olivathan he sentään useita viikkoja puolustaneet EU:n arvoja mellakkapoliisia ja tarkka-ampujia pelkäämättä.

> Poliittisesti EU:n johtajat asettuivat tukemaan Kiovan hallitusta lähes yhtä pontevasti kuin Kansainliitto aikanaan Suomea talvisodan puhjettua.«
>
> **JARMO MÄKELÄ**

Kasvojen menetys pelottaa

EU:n kunniaksi on sanottava, ettei se ainakaan vielä ollut valmis tarttumaan Venäjän tarjoamaan täkyyn Ukrainan jakamisesta. Mutta mitä ennakoivat hätääntyneet puheet, joiden mukaan kaikki mahdollinen on tehtävä sen estämiseksi, ettei asevoiman käytön aloittanut Venäjä vain joutuisi ”menettämään kasvojaan”?

Suomessa on helppo saada tukea ajatukselle, että Krimin niemimaa voidaan ihan hyvin antaa Venäjälle – pitäähän karhua jotenkin hyvitellä. Krimin venäläiset näyttävät liittämistä toivovan. He haluavat asiasta kansanäänestyksen, kun tulos voidaan taata venäläisten aseiden suojeluksessa ja kun pyssymiehet pitävät turhat tarkkailijat loitolla. Mutta riittääkö Krim Putinille – eiväthän Sudeettialueetkaan aikanaan riittäneet Hitlerille? Ja jos ei riitä, ketkä ovat vuorossa seuraavina?

Notkeaselkäisen myöntyväisyyden kanssa on jyrkässä ristiriidassa tapa, jolla presidentti ja hallitus maaliskuun 2. päivänä ottivat kantaa Ukrainan tapahtumiin. Lausuma oli hämmästyttävän rohkea ja selkeä. Sillä haluttiin asemoida Suomi lujasti läntisten demokratioiden leiriin. Mutta kyetäänkö linja pitämään, jos tilanne kiristyy ja kansan keskuudessa pelko saa vallan?

Kekkosen perintö hukassa

Venäjän toimiessa uhkaavasti Suomessa huudetaan aina apuun ”puolueettomuutta” – nyt siis irtautumista EU:n yhteisestä linjasta ja asettumista jonnekin Venäjän ja EU:n välimaastoon. Venäjälle se sopisi hyvin. Puolueettomuus palveli Suomea hyvin kylmän sodan aikana, mutta merkitsi toisissa oloissa itsepetosta. Tosiuskovaiset vannoivat 30-luvun lopulla pohjoismaisen puolueettomuuden nimiin vielä silloinkin, kun neuvostoarmeija oli jo ylittänyt rajan.

Kekkosen ulkopolitiikan todellinen perintö ei ole puolueettomuus vaan ulkopoliittinen realismi: linjan joustava mukauttaminen kansainvälisen tilanteen muutoksiin.

Nyt voi enää vain ihmetellä, miksei maan johto harkinnut vakavammin Naton jäsenyyttä Georgian sodan jälkeen, kun jäsenyys oli Suomelle vielä avoin. Jättäessään tilaisuutensa käyttämättä Suomi tuli samalla vahvistaneeksi Venäjän propagandan perättömän väitteen, jonka mukaan uusien jäsenten vapaaehtoinen liittyminen Natoon uhkaa Venäjän turvallisuutta. Enemmistö Suomessa uskoo väitteeseen yhä.

Suomalaiselle ulkopoliittiselle keskustelulle on ominaista, että poliitikkojen panos siihen on pitkään ollut olematon. Ulkopoliittinen kansanvalistustyö on jätetty muille. Erinomaisen esimerkin antoi kirjailija Jari Tervo, joka 3. maaliskuuta julkaisi Ylen nettisivuilla blogin otsikolla ”Sodan aattona”. Kirjoitus osoitti, että hän oli oivaltanut Ukrainan kriisin olennaisimmat piirteet tarkemmin ja osasi ilmaista ne selkeämmin kuin useimmat eduskunnan tai valtioneuvoston jäsenet.

JARMO MÄKELÄ on ulkomaantoimittaja.